Riksförsäkringsverkets allmänna råd

ISSN 1404-563X

Riksförsäkringsverkets allmänna råd om handikappersättning;

RAR 2002:9

beslutade den 30 september 2002.

Riksförsäkringsverket beslutar om följande allmänna råd.

Till lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag

5 § första stycket

Innehållet i bestämmelsen

Rätt till handikappersättning har den som fyllt sexton år och som innan han eller hon fyllt 65 år för avsevärd tid har fått sin funktionsförmåga nedsatt i sådan omfattning att han eller hon

1. i sin dagliga livsföring behöver mera tidskrävande hjälp av annan,
2. för att kunna förvärvsarbeta behöver fortlöpande hjälp av annan, eller
3. i annat fall har betydande merutgifter.

Allmänna råd

Med hjälp i den **dagliga livsföringen** bör avses behov av personlig omvårdnad samt behov att få hjälp med matlagning, bäddning, städning och annat hushållsarbete.

Vid bedömningen av stödbehovets omfattning bör **samhällsstöd** från kommun eller landsting som lämnas på grund av en funktionshindrads hjälpbehov beaktas.

Betydande merutgifter till följd av funktionshinder kan ensamma grunda rätt till handikappersättning. Merutgifterna bör uppgå till minst 28,5 procent av prisbasbeloppet för att anses vara betydande.

Gränsvärdet för rätt till handikappersättning på 53 procent av prisbasbeloppet bör bestämmas till 45,5 procent av detta belopp. På samma sätt bör gränsvärdet för handikappersättning på 69 procent av prisbasbeloppet bestämmas till 61,5 procent av detta belopp.

Kostnader för sådan **behandling eller vård** som är relaterade till en persons funktionshinder och som normalt tillhandahålls inom ett landsting, en kommun eller för motsvarande vård i privat regi bör godtas som merutgifter.

Vårdavgifter för **sluten vård vid sjukhus** bör inte godtas som merutgifter.

Avgifter i form av **patientavgifter** för besök i den öppna hälso- och sjukvården som är relaterade till en persons funktionshinder bör godtas som merutgifter upp till gränsen för högkostnadsskyddet.

Kostnader för **läkemedel** som omfattas av högkostnadsskyddet och som är nödvändiga på grund av en persons funktionshinder bör godtas som merutgifter upp till gränsen för högkostnadsskyddet.

Kostnader för **tandvård** som är föranledda av en persons funktionshinder bör godtas som merutgifter till den del kostnaderna inte ersätts av tandvårdsförsäkringen.

Kostnader för årligen återkommande **vård på kurorter, hälsohem och utlandsvård** bör godtas som merutgifter. En förutsättning är att vården kan jämföras med en åtgärd som enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring är avsedd att förkorta sjukdomstiden eller helt eller delvis förebygga eller häva nedsättning av en funktionshindrads arbetsförmåga.

Kostnader för **särskild kost** med anledning av ett funktionshinder bör godtas som merutgifter om sådan kost ordinerats av läkare, dietist eller motsvarande sakkunnig.

Vid bedömningen av stödbehovets omfattning bör hänsyn tas till tidsåtgången för den **hjälpinsats** som en funktionshindrad får på annat sätt än genom samhällets försorg, till exempel genom en anhörig. Ersättning till vårdaren bör inte godtas som merutgifter.

Rätten till handikappersättning till en funktionshindrad som **växelvis vårdas på institution och i eget hem** bör beräknas på hjälpbehovet och merutgifterna under de perioder som han eller hon bor hemma.

Kostnader för **hjälp och tillsyn** för en funktionshindrad som bor i en **servicelägenhet** och som har omfattande behov av sådana slag bör godtas som merutgifter. Som merutgifter godtas högst de kostnader kommunen beräknar för hjälpen. Motsvarande behov bör inte räknas in i hjälpbehovet.

Kostnader för **personliga assistenter** i samband med **olika fritidsaktiviteter** och för **extra rum** för sådana personer bör inte godtas som merutgifter.

Kostnader för ett **extra rum** som behövs för vårdutrustning, tekniska hjälpmedel eller som behandlingsrum bör godtas som merutgifter. Vid beräkningen av merutgifter för ett extra rum i bostaden bör ledning tas av de bestämmelser som gäller för beskattning av naturaförmåner i form av fri bostad.

Kostnader för **förbrukningsartiklar**, till exempel bandagematerial, som behövs på grund av en persons funktionshinder och som inte erbjuds av landstinget bör godtas som merutgifter.

Kostnader för en **speciell försäkring** som en funktionshindrad måste teckna för ett hjälpmedel bör godtas som merutgifter.

Kostnader för **hyra av ett hjälpmedel** som är nödvändigt på grund av funktionshindret bör godtas som merutgifter.

Kostnader för **datorbaserade hjälpmedel**, till exempel särskilda anpassningar på datorn och olika datorbaserade hjälpmedel som speciella program, som är nödvändiga eller lämpliga på grund av funktionshindret och som en funktionshindrad själv betalar bör godtas som merutgifter. När merutgifter

skall fastställas för anpassning av dator eller för dataprogram bör en avskrivningstid på fem år beaktas om det inte finns skäl för kortare avskrivningstid.

Kostnader för **kapitalvaror**, till exempel en tvättmaskin, diskmaskin eller speciell dammsugare, som har anskaffats särskilt och bedöms som nödvändig till följd av en persons funktionshinder bör godtas som merutgifter. Vid beräkningen av merutgifterna bör en avskrivningstid på fem år beaktas om det inte finns skäl för kortare avskrivningstid.

Kostnader för **trygghetslarm** som en person med funktionshinder har behov av bör godtas som merutgifter.

För att kunna bedöma om en försäkrad har **merutgifter för resor** bör försäkringskassan utreda om den försäkrade på grund av sitt funktionshinder är förhindrad att använda allmänna kommunikationer.

Kostnader för **resa med egen bil** bör beräknas enligt bestämmelserna i förordningen (1991:1321) om rehabiliteringsersättning. Avdrag bör göras för de kostnader som skulle ha uppstått om allmänna kommunikationer hade kunnat användas.

Avgifter för **kommunal färdtjänst** bör godtas som merutgifter till den del avgifterna överstiger kostnaderna för resor med allmänna kommunikationer.

Kostnader för **resor för sjukvård eller sjukvårdande behandling** som är föranledda av en persons funktionshinder bör godtas som merutgifter till ett belopp som motsvarar de faktiska kostnaderna för resorna. Vid beräkning av de faktiska kostnaderna bör avdrag göras för ersättning som betalas ut av sjukvårdshuvudmannen. Om resorna sker med egen bil och en funktionshindrad inte har rätt till ersättning från sjukvårdshuvudmannen bör merutgifterna för resorna beräknas enligt bestämmelserna i förordningen (1991:1321) om rehabiliteringsersättning.

Kostnader för **resor till och från arbetet** bör inte godtas som merutgifter om en försäkrad även utan sin funktionsnedsättning skulle ha behövt bil för dessa resor.

För en försäkrad som förvärvsarbetar och som på grund av sitt funktionshinder inte kan använda allmänna kommunikationer bör merutgifter i form av fasta och rörliga kostnader för bilen godtas som merutgifter. Detta gäller under förutsättning att den försäkrade inte beviljats färdtjänst för **resor till och från arbetet.**

Som fast kostnad för **resor till och från arbetet** bör räknas 15 procent per år av egen kapitalkostnad till den del inte bilstöd i form av grund- och anskaffningsbidrag eller kontantbidrag för inköp av bil från kommun eller landsting utgetts. Vid beräkning av kapitalkostnaden bör inte högre kostnad än för en bil i mellanstorlek godtas annat än om större bil är motiverad av funktionshindret.

För en försäkrad som använder rullstol och av den anledningen behöver **större bil, minibuss eller en så kallad van** för resor till och från arbetet bör 15 procent av skillnaden i inköpskostnaderna för ett sådant fordon och en bil i mellanstorlek årligen godtas som merutgifter. Vid denna beräkning fördelas ersättningen för merkostnaden för denna typ av bil på sju år. Detta motsvarar den tid efter vilken förnyat bilstöd normalt kan fås enligt bestämmelserna i förordningen (1988:890) om bilstöd till handikappade.

Om försäkringskassan har godtagit kostnader för resor till och från arbetet bör kostnader för **fritidsresor** anses täckta av det belopp som har beräknats för de fasta och rörliga kostnaderna för bilen.

Som skäliga merutgifter för **fritidsresor**, med vilket avses andra resor än sjukresor eller resor till och från arbetet, bör ett belopp motsvarande fem procent av prisbasbeloppet godtas. Detta gäller om resan skett med egen bil. Beloppet bör avrundas till närmast jämna hundratal kronor.

Vid beräkning av merutgifter för **fritidsresor** bör avdrag göras för resor med allmänna kommunikationer om den funktionshindrade skulle ha rest med sådana kommunikationer om han eller hon inte varit funktionshindrad.

6 § andra stycket

Innehållet i bestämmelsen

Handikappersättning kan begränsas till viss tid. Behovet av handikappersättning skall omprövas i samband med beslut om förtidspension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring och när den som uppbär handikappersättning beviljas ålderspension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension eller garantipension enligt lagen (1998:702) om garantipension. Omprövning skall också ske när förhållanden som påverkar behovet av handikappersättning har ändrats.

Allmänna råd

I de fall handikappersättning beviljas utan begränsning till viss tid bör försäkringskassan i samband med beslutet bedöma om det finns behov av efterkontroll.

16 § första stycket

Innehållet i bestämmelsen

Om någon vårdas på institution som tillhör eller till vars drift det betalas ut bidrag från staten, en kommun eller ett landsting utges handikappersättning endast om vården kan beräknas pågå högst sex månader. Detsamma gäller om han eller hon vårdas utanför institutionen genom dess försorg eller i annat fall vårdas utanför en sådan institution och staten, kommunen eller landstinget är huvudman för vården.

Allmänna råd

Service på elevhem vid statlig specialskola, vid riksgymnasier för döva och hörselskadade ungdomar eller vid riksgymnasier med gymnasieutbildning anpassad till rörelsehindrade ungdomar bör inte anses som sådan vård som avses i 16 § HVL.

1. Dessa allmänna råd gäller fr.o.m. den 15 oktober 2002.

2. Genom dessa allmänna råd upphävs Riksförsäkringsverkets allmänna råd (AR 1998:5) Handikappersättning enligt lagen om allmän försäkring (AFL).

RIKSFÖRSÄKRINGSVERKET

ASTRID CHRISTIERNSSON

Lars Olsson